

СИСТЕМНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА КОМПЛЕКСНІ ПРОБЛЕМИ ЕНЕРГЕТИКИ

ISSN 2522-4344 (Online), ISSN 1562-8965 (Print). The problems of general energy, 2021, 4(67): 21–29
doi: <https://doi.org/10.15407/pge2021.04.021>

УДК 622.232

В.М. МАКАРОВ, канд. техн. наук, ORCID: 0000-0003-1068-5923

Інститут загальної енергетики НАН України, вул. Антоновича, 172, м. Київ, 03150, Україна

ОЦІНКА ВИДОБУВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Досліджено фактори негативного впливу на ефективність функціонування вуглевидобувних підприємств. На основі аналізу сучасного стану державного сектору вугільної промисловості України, техніко-технологічного рівня її підприємств визначено пріоритетні напрями технологічного розвитку вугільної галузі при проведенні її модернізації. Розроблено прогнозну структуру державного сектору вугільної промисловості на контрольованій українською владою території на період до 2050 р., в якій враховані оптимальні стратегії модернізації галузі для підвищення продуктивності вуглевидобувних підприємств.

К л ю ч о в і с л о в а: вугільна промисловість, технології видобутку, модернізація, прогноз, розвиток.

В Україні вугілля – це єдиний енергоресурс, покладів якого достатньо на сотні років, що визначає його провідну роль у забезпеченні енергетичної безпеки держави. Проте сучасний технічний і технологічний стан вуглевидобування вкрай незадовільний та потребує докорінного оновлення.

Державний сектор вугільної галузі України на сьогодні знаходиться у край критичному стані як технічному, економічному, так і в соціальному. Основним чинником, що заважає та перешкоджає розвитку галузі, є недостатній обсяг коштів для технічного переоснащення галузі, який на сьогодні не дає можливості забезпечити випереджаюче введення в експлуатацію виробничих потужностей.

У 2017 р. в Україні вугілля видобували 29 державних шахт (табл. 1) [1]. Сумарний видобуток вугілля на цих шахтах у 2017 р. становив 4,3 млн т. При середній потужності пластів 1,14 м видобувна потужність склала 1,31 м. Середнє присікання бічних порід склало 17 см, що відобразилося на якості видобутого вугілля. Середня зольність видобутого вугілля – 37%.

У 55 лавах застосовується прогресивна технологія видобутку – довгими стовпами, в 14 – суцільна система розробки, у трьох – комбінована.

Механізовані комплекси нового технічного рівня (НТР) використовуються в 26 лавах,

Комплекси застарілих типів (КМ-87, КМК-98, КД-80) у 21 лаві, решта (26) лав працюють з індивідуальним кріпленням. Комбайни НТР використовуються в 26 лавах, комбайни застарілих типів (1К-101, 1К-101У, 1ГШ68, 2ГШ68Б, КЦТГ) у 29 лавах, у 17 лавах використовуються відбійні молотки. Конвеєри НТР застосовуються у 43 лавах, застарілих типів – у 20.

У 2018 р. середньомісячна собівартість 1 т товарної вугільної продукції без ПДВ по державних вугледобувних підприємствах становила 3 354,8 грн, що на 1109,8 грн (на 49,4%) більше, ніж у 2015 р. При цьому, середня оптова ціна 1 т товарної вугільної продукції складає 1894,8 грн, що на 908 грн (на 92%) більше, ніж у 2015 р.

Оскільки собівартість товарної вугільної продукції перевищує її оптову ціну, диспропорція між зазначеними показниками не дозволяє шахтам ефективно працювати без бюджетної підтримки.

Щорічно з Державного бюджету України на вугледобувні підприємства спрямовуються значні обсяги коштів, але більша їх частина за своїм цільовим призначенням є видатками споживання і спрямовується на виплату заробітної плати працівникам.

За даними Міненерго, бюджетне фінансування заходів з технічного переоснащення та модернізації вугледобувних підприємств з 2013 по 2017 р. не здійснювалося. А фінансування зазначених ці-

© В.М. МАКАРОВ, 2021

лей у 2018 р. (у сумі 307,1 млн грн) було у 4,5 рази менше від мінімально необхідного рівня. У I півріччі 2019 р. бюджетні призначення за програмою «Реструктуризація вугільної галузі» становили 846,0 млн грн, які були використані у повному обсязі на оплату праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних з виплатою зарплати. У 2019 р. бюджетом було передбачено 1 млрд грн на модернізацію та технічне переоснащення, але у червні 2019 р. видатки було зменшено на 616,4 млн грн задля забезпечення виплати заробітної плати шахтарям [2].

Зі змісту паспорту бюджетної програми «Реструктуризація вугільної галузі» на 2020 р. [3] випливає, що уряд під реструктуризацією передусім розуміє два головні напрями:

1) забезпечення виробництва вугільної продукції шляхом оплати праці та погашення заборгованості із заробітної плати (3,497 млрд грн);

2) підтримка в безпечному і безаварійному стані шахти № 10 «Нововолинська» (65 млн грн).

Відтак можна констатувати, що реструктуризація вугільної промисловості, яка здійснювалася до 2020 р., була спрямована переважно на ліквідацію заборгованості по поточній виплаті зарплати шахтарям, а заходи з модернізації, спрямовані на покращення продуктивності видобутку і зростання економічних показників, або не фінансувалися взагалі, або фінансувалися за залишковим принципом без урахування економічної доцільності.

Отже, вагомим чинником, що заважає розвитку галузі, є недостатній обсяг інвестицій, неможливість залучити кредитні кошти навіть під державні гарантії, що на сьогодні не дає можливості забезпечити відтворення виробничих потужностей.

Метою статті є визначення потенціалу державних шахт України з видобутку вугілля в умовах реформування вугільної галузі.

Для проведення розрахунків технологічних та економічних критеріїв впровадження ефективних

технологій видобутку вугілля в Україні визначено перелік державних шахт, які потребують модернізації з використанням ефективних технологій видобутку вугілля. До цього переліку ввійшли державні шахти, що на даний час знаходяться на підконтрольній українській владі території (21 шахта).

Крім того, 25 січня 2021 р., як передбачено Постановою КМУ №1215 [4], було завершено процес повернення шахт Добропіллявугілля з оренди ДТЕК в управління державою. Відповідні акти підписали новостворене державне підприємство «Добропіллявугілля-видобуток», Фонд державного майна України та ДТЕК Добропіллявугілля. Цілісний майновий комплекс «Добропіллявугілля» знаходився в оренді ДТЕК з 2010 р. За цей час у розвиток шахт та оновлення державного майна компанія інвестувала понад 400 млн доларів, що дозволило вивести підприємство на друге місце за обсягами видобутку вугілля у країні.

Домовленість припинити договір оренди шахт Добропіллявугілля була досягнута в результаті рішення Кабінету Міністрів України про створення вертикально-інтегрованої компанії за участю ПАТ «Центренерго» і державних вугледобувних підприємств. Головна мета – стабілізація ситуації з реалізацією вугілля та забезпечення шахтарів стабільною роботою, а державну генерацію – ресурсною базою.

ДП «Добропіллявугілля-видобуток» об'єднує п'ять шахт та одну збагачувальну фабрику. В даний час видобуток вугілля ведеться на шахтах «Добропілляська», «Алмазна», «Новодонецька». Шахти «Білицька» і «Піонер» знаходяться в стадії реструктуризації.

Результати проведених розрахунків технологічних та економічних показників шахт за базовий 2017 р. представлено в табл. 1.

Таблиця 1. Техніко-економічні показники роботи шахт у 2017 р. (базовий варіант)

Найменування вибою	Марка	Видобуток, тис. т		Навантаження, т/добу		Зольність, %	Розрахункова собівартість, грн/т
		план	факт	план	факт		
ДП ш/у Південнодонбаське № 1		432,7	373,3			29	2993
11зап.л.пл.С18	ДГ	97,3	79,6	373	315	38	
51ВСС.С10-2	ДГ	186,2	166,7	532	485	41	
26зап.С13	ДГ	149,2	127	602	585	9	
ДП «Шахта ім. М.С. Сургая»		247,5	254,61			5	3438
13вост.л.плС11	Г(Г2)	247,5	254,61	707	753	5	
ДП Мирноградвугілля							
ВП «Шахта «Центральна»		61,4	28,3			48	7614
сен. кор.л п L1	ГЖО	19,5	12	149	112	49	
1 юж л пл К5	ГЖО	26,4	3,6	106	20	38	
косен л пл Л1	ГЖО	3	12,7	50	55	49	

продовження табл. 1

Найменування вибою	Марка	Видобуток, тис. т		Навантаження, т/добу		Золь- ність, %	Розрахункова собівартість, грн/т
		план	факт	план	факт		
4южн л ЦУ пл Л1	ГЖП	47,2	31,1	233	89	49	
4юж л гр ук плЗ	ГЖП	181,6	194	1056	1276	33	
5сев л ЦУ п Л1	ГЖП	169	236,1	939	1249	49	
ВП «Шахта «5/6»		60,1	6,6			12	12898
1 сев бис л К8	Г	60,1	6,6	227	38	12	
ДП ВК «Краснолиманська»		281	328,53			63	3135
3 бис с.л.у.1пл	Ж	101	117,58	1161	1352	63	
7 бис с.л.у.1плК	Ж	180	210,95	1011	1286	63	
ДП Селидіввугілля							
ВП «Шахта «Курахівська»		240	240,4			47	3510
1ю.л. пл.Л2»	ДГ	94,5	100,5	468	430	59	
9юж. л. 1 Уп.пл К8	Д	109,5	139,9	312	392	39	
ВП «Шахта 1-3 «Новгородівська»		105	44,5			41	6464
1»бис»с.л.плЛ1	Г	30	44,5	345	257	41	
ВП «Шахта «Котляревська»		303	289,9			16	3280
4с.л.ю/у 2ст Л2	Г	273	254,1	922	1046	16	
5юж.л.ю/у 2стЛ2	Г	30	35,8	526	628	17	
ВП «Шахта «Україна»		246,4	165,5			47	4018
10юж.л.ук.1плК8	ДГ	105,6	142	300	399	51	
Пс.л.укл.1 Л2	ДГ	140,8	23,5	400	67	22	
ДП «Торецьквугілля»							
ВП «Шахта «Центральна»		172,1	156,8			37	4097
42-1146 м3	Ж	33,4	18,8	94	83	40	
41-1146 м3	Ж	38,4	35	8	111	38	
95-1146 к8	Ж	21	4,7	59	57	27	
65-1145 Лв/7	Ж	21,3	34,1	60	95	36	
71-1146 Л5	Ж	20,1	9,7	57	46	32	
72-1146 Л5	Ж		10,8		51	29	
82-1146 Л3	Ж	21,7	32,2	61	89	39	
117-1146	Ж	16,2	11,5		96	38	
ВП «Шахта «Торецька»		63,3	70,2			28	5480
66-810	Ж	14,8	17,5	41	49	34	
82-810Л1/2	Ж	34,2	40,6	95	113	23	
42-810№5 м3	Ж	8,7	12,1	36	38	36	
ДП Первомайськвугілля							
ш. Тошківська		22	5,21			30	14050
Ізах.пл.М3 г.486	ДГ	22	5,15	153	44	30	
23ах. зв.пл.М3 г.486	ДГ		0,06		15	28	
ш. Гірська		90	81,78			22	5186
11ПВ.К8 г. 1000м.	Г	71	68,9	452	327	22	
3ПВ.К8 г 900м.	Г	19	12,88	487	215	22	
ш. Золоте		18	9,5			38	11304
2Півн.І 6 г.865м.	Г	18	9,5	51	27	38	
ш. Карбоніт		71,2	29,97			26	7458
123ах.пл.М3 г.665	Г	42,6	20,08	155	84	28	
17Схі.плК8 г.775м	Г	28,6	9,89	270	89	22	
ПАТ Лисичанськвугілля							
ш. ім. Г.Г. Капустіна		65	26,5			42	7798
7вост. лава к8	ДГ	37	26,5	105	78	42	
7зап.лава к8	ДГ	28		106			

продовження табл. 1

Найменування вибою	Марка	Видобуток, тис. т		Навантаження, т/добу		Золь- ність, %	Розрахункова собівартість, грн/т
		план	факт	план	факт		
ш. ім. Д.Ф. Мельникова		450	174,8			40	3939
1 южн. лава к8	ДГ	4,5	21,3	155	73	35	
1 сев. лава І6	ДГ	178,5	88,5	507	288	42	
122 сев. лава к8	ДГ	267	65	827	471	38	
ш. Привільнянська	ДГ		4,48			47	14840
ш. Новодружеська	ДГ		21,49			35	8412
ДП Львіввугілля							
ш. Великомоствіська		243,86	242,39			50	3499
111 п7п	Г	2,5	2,5	104	104	52	
116 п7п	Г	69,18	51,29	706	658	45	
416 п8	Г	133,34	143,3	860	919	51	
417 п8	Г	38,84	45,3	863	888	52	
ш. Межирічанська		168,81	163,26			30	4038
191 п7п	Г	48,17	60,16	330	396	29	
390 п7в	Г	60,31	58,93	269	255	32	
592 п8в	Г	60,33	44,17	525	381	30	
ш. Відродження		165,25	190,39			55	3819
168 п7н	Г	2,6	5,72	186	357	22	
432 п8	Г	162,65	184,67	569	637	56	
ш. Лісова		173,7	231,97			28	3555
166 п7п	Г	99,3	145,32	567	749	28	
173 п7п	Г	40,48	47,67	675	795	27	
177 п7п	Г	33,92	38,98	737	829	27	
ш. Червоноградська		258,49	222,02			46	3612
347 п7в	Г	146,76	127,8	655	571	43	
348 п7в	Г	111,73	94,18	372	314	49	
562 п8вбіс	Г		0,04		40	48	
ш. Степова		237,2	201,01			23	3745
133 п7н	Г	106,3	59,2	728	644	17	
138 п7н	Г	130,9	141,81	850	903	26	
ДВАТ ш. Надія		132,6	200,1			22	3751
Лава 270 П7	ГЖ	4,13	5,56	229	278		
Лава 176 П7н	ГЖ	39,3	61,32	198	277		
Целик 3	ГЖ	17,87	28,51	235	328		
Лава 271 П7	ГЖ	50,1	72,72	278	367	22	
Лава 165 П7н	ГЖ	21,2	31,99	279	381	22	
ДП Волиньвугілля							
ш. Бужанська		148,6	46,6			49	6357
440п8	ДГ	16,1	11,1	336	202	49	
444п8	ДГ	97,5	35,5	352	137	49	
ш. № 9 Нововолинська		102,9	46,8			51	6347
412П8	ДГ	13	12,4	133	124	50	
414п8	ДГ	34,3	19,9	166	88	52	
458п8	ДГ	23	3,1	123	37	51	
1 північ. п8	ДГ	16,3	0,8	144	15	51	
442п8	ДГ	15,3	10,6	158	116	49	
ТОВ «ДТЕК Добропіллявугілля»							
ш. Добропільська	Г		1147,06			39	1993
ш. Алмазна	Г		484,86			47	2723
ш. Піонер	Г		248,73			40	3467
ш. Новодонецька	Г		248,06			43	3470

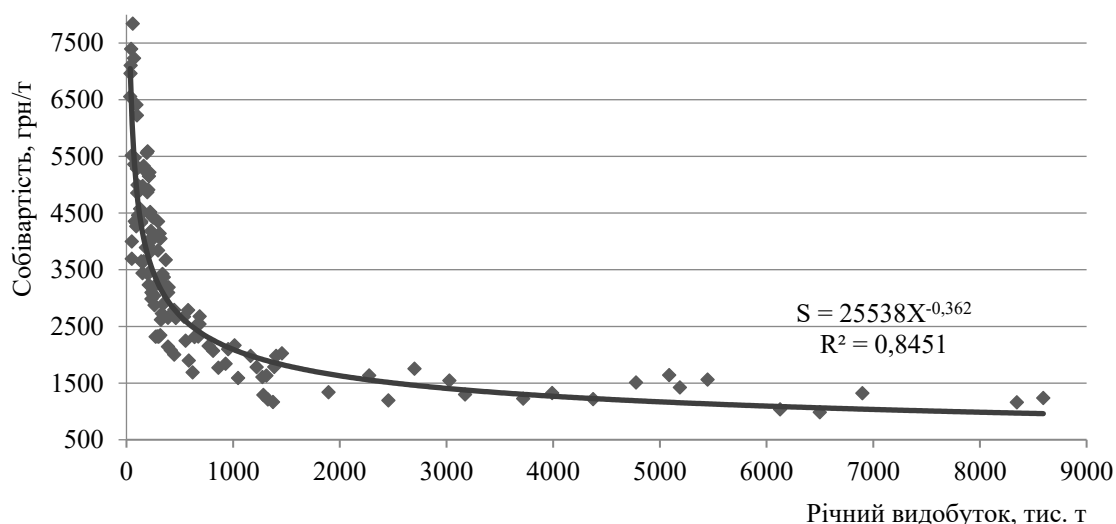

Рис. 1. Залежність собівартості готової вугільної продукції від обсягів видобутку вугілля

Для визначення розрахункової собівартості була використана залежність, яка для шахт з різним рівнем механізації, плановими та прогнозними показниками видобутку вугілля, гірничо-геологічними і геомеханічними умовами найбільш достовірно описується степеневу функцією [5]:

$$S(X) = 25538 \cdot X^{-0.362},$$

де S – собівартість, грн/т; X – видобуток, тис. т/рік.

Ця залежність отримана за результатами обробки даних техніко-економічних показників ме-

тодами математичної статистики з використанням кореляційно-регресійного аналізу (рис. 1).

З використанням удосконаленої математичної моделі оптимізації технологічного розвитку вугільної промисловості [6] визначено ефективні технології та оптимальну комплектацію очисних комплексів для переоснащення державних шахт за умови досягнення ними максимальних обсягів видобутку і забезпечення екологічної безпеки (табл. 2).

Таблиця 2. Результати впровадження ефективних технологій видобутку вугілля до 2025 р.

Найменування вибою	Код комплексу	Потужність пласта, м	Прогнозний видобуток, т	Розрахунковий видобуток, т	Зольність, %	Собівартість готової вугільної продукції, грн/т	Вартість модернізації, млн грн
ДП ш. ім. М.С. Сургая		1,65	1140000	1879333	5	1998	107,251
С11	6	1,65		1879333	5		
ДП Південнодонбаське № 1		1,25	950000	1059260	24	2134	75,213
С11	1	1,09		310375	9		
С11	1	1,26		358782	19		
С10-2	2	1,37		390104	41		
ДП Мирноградвугілля							
ш. Капітальна		1,83	1425000	2084351	17	1843	152,688
Л3	7	1,83		2084351	17		
ДП ВК Краснолиманська		2,61	1520000	1997825	16	1800	16,875
Л3	6	2,61		1997825	16		
ДП Селидіввугілля							
ш. Курахівська		0,85	475000	482119	42	2743	163,101
К8	1	0,85		240083	36		
Л2	1	0,85		242035	47		
ш. № 1/3 Новогродівська		1,66	950000	1890723	22	2134	10,000
Л1	7	1,66		1890723	22		
ш. Котляревська		1,27	760000	1079193	29	2314	105,213

продовження табл. 2

Найменування вибою	Код комплексу	Потужність пласта, м	Прогнозний видобуток, т	Розрахунковий видобуток, т	Зольність, %	Собівартість готової вугільної продукції, грн/т	Вартість модернізації, млн грн
L2	1	1,20		341697	28		
L1	1	1,28		364477	22		
L1	1	1,31		373019	37		
ш. Україна		0,85	620000	726106	49	2491	281,17
K8	1	0,85		242035	49		
K8	1	0,85		242035	49		
K8	1	0,85		242035	49		
ДП Торцецьквугілля							
ш. Центральна		1,60	285000	372206	35	3300	181,449
M3	9	1,91		235654	30		
L3	8	1,06		136552	43		
ш. Торецька		1,13	190000	212203	16	3822	39,421
L1/2	8	1,13		212203	16		
ДП Первомайськвугілля							
ш. Тошківська		1,75	425000	1993232	25	2856	97,251
M3	6	1,75		1993232	25		
ш. Гірська		1,98	425000	1503466	21	2856	107,251
K8	6	1,98		1503466	21		
ш. Золоте		1,27	475000	723258	37	2743	296,06
L6	1	1,27		361629	37		
L6	1	1,27		361629	37		
ш. Карбоніт		1,27	425000	703326	29	2856	165,292
K8	1	1,03		293290	31		
M3	5	1,44		410036	28		
ВАТ Лисичанськвугілля							
ш. ім. Д.Ф. Мельникова		2,19	665000	1504551	35	2428	10,000
K8	6	2,19		1504551	35		
ш. Привільнянська	6	1,67	475000		40	2743	124,805
ш. Новодружеська	6	1,51	665000		30	2428	124,805
ДП Львіввугілля							
ш. Лісова		1,15	285000	327460	45	3300	144,537
N8B	5	1,15		327460	45		
ш. Червоноградська		1,27	570000	703326	44	2568	287,404
N8	5	1,43		407189	49		
N8B	1	1,04		296137	38		
ш. Степова		1,46	950000	1210176	21	2134	101,095
7n	2	1,10		313222	17		
N7H	3	1,72		489766	26		
N7H	3	1,43		407189	17		
ДП Волиньвугілля							
ш. Бужанська		0,85	240000	242035	27	3512	132,867
N8	1	0,85		242035	27		
ДП Добропіллявугілля-видобуток							
ш. Добропільська	2	1,14	1710000		39	1725	51,099
ш. Алмазна	6	1,81	950000		46	2134	36,578
ш. Піонер	4	1,47	810000		40	2261	258,532
ш. Новодонецька	6	1,74	1425000		43	1842	36,578

Таблиця 3. Варіанти комплектації очисних комплексів видобувною технікою НТР

Код комплексу	Потужність пласта, м	Довжина лави, м	Очисний комплекс		
			кріплення	комбайн	конвеєр
1	0,85–1,4	200	1КД-90	УКД-200-250	СП-250
2	0,85–1,3	200	ДМ	УКД-200-250	СП-250
3	0,85–1,5	220	ДМ	РКУ-10	СП-251
4	1,0–1,6	220	1КДД	РКУ-10	СП-251
5	1,1–1,5	220	2КД-90	РКУ-10	СП-251
6	1,35–2,0	350	3КД-90	КДК-500	КСД-27
7	1,35–2,4	350	2КДД	КДК-500	КСД-27
8	0,8–1,3	60	1АНЩ		
9	1,1–2,2	60	2АНЩ		

За результатами розрахунків визначено ефективні технології та оптимальну комплектацію очисних комплексів для переоснащення державних шахт за умови проведення їх модернізації до 2025 р.

Проведення модернізації шахт з використанням ефективних технологій вуглевидобування передбачає використання кращих зразків вітчизняної видобувної техніки, яка працює за найбільш прогресивною схемою – видобуток довгими стовпами (табл. 3).

При впровадженні високопродуктивних вітчизняних технологій у видобуток вугілля в лавах з пологим заляганням пластів застосовуються варіанти комплектації очисних комплексів 1–7. На крутих пластах найбільш ефективним виявляється застосування щитових агрегатів за варіантами 8 і 9.

Всі варіанти передбачають використання найбільш прогресивної стовпової системи розробки пластів з довжиною лав на пологих пластах 200–350 м. На крутих пластах використовуються щитові агрегати довжиною 60 м.

Порівняння результатів впровадження прогресивних технологій видобутку вугілля на державних шахтах представлено в табл. 4.

У результаті впровадження прогресивних технологій видобутку вугілля на державних шахтах України можливе закриття 8 нерентабельних

шахт, при цьому обсяг видобутку зросте утричі, до 18,8 млн. Замість 89 лав знадобиться 47 лав оснащених технікою НТР. Зольність видобутого вугілля зменшиться на 6%.

Розрахункова собівартість 1 т готової вугільної продукції зменшиться в 2,2 рази і становитиме в середньому 2519 грн/т. Враховуючи те, що фактична собівартість 1 т товарної вугільної продукції по державних вугледобувних підприємствах у 1,65 рази менше, ніж розрахункова (3355 грн та 5547 грн), а по ТОВ «ДТЕК Добропіллявугілля» – в 1,71 рази (1700 грн та 2913 грн) можна розраховувати на собівартість 1 т товарної вугільної продукції після модернізації шахт у межах 1500–1600 грн, що співставно з собівартістю видобутку вугілля на приватних шахтах.

Модернізацію державного шахтного фонду можливо провести до 2025 р. Для цього необхідно залучити близько 5 млрд грн інвестиційних коштів, з яких 3,1 млрд грн на придбання видобувного обладнання.

У табл. 5 представлено структуру державного сектору вугільної промисловості на контрольованій українською владою території станом на 2013–2020 рр. і потенціал видобутку вугілля на період до 2050 р. Сірим кольором в таблиці відмічене закриття шахт через вичерпаність запасів, низьку рентабельність або в результаті масштабної аварії.

Таблиця 4. Результати впровадження прогресивних технологій видобутку вугілля на державних шахтах

Показник	До модернізації (2017 р.)	Після модернізації (2025 р.)
Кількість шахт, од.	33*	25
Кількість лав, од., у т.ч НТР	89	47
Обсяг видобутку, тис. т	6447	18810
Середня зольність видобутого вугілля, %	37	31
Середня розрахункова собівартість 1 т готової вугільної продукції, грн/т	5547	2519

Примітка: * - у тому числі 4 шахти ТОВ «ДТЕК Добропіллявугілля», які у 2021 р. повернуті в управління держави.

Таблиця 5. Прогнозна структура державного сектору вугільної промисловості на контрольованій українською владою території

Підприємство	Марка вугілля	Видобуток, тис. т													
		Факт								Прогноз					
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
ДП «ш. ім. М.С. Сургая»	Г	460	721	351	341	289	264	621	308	1140	1425	1520	1520	1520	1520
ДП «ш/у Південнодонбаське № 1»	ДГ	954	890	691	498	448	465	416	169	950	1045	1050	1050	1050	1050
ДП «Мирноград-вугілля»															
ш. Родинська	Г	38	42	16	16	23	10	3							
ш. Центральна	Г	36	36	14	19	31	19	12	12						
ш. Капітальна	Г	509	547	363	497	540	507	380	463	1425	1710	1900	1900	1900	1900
ш. 5/6	Г	29	24	14	15	14	18	23	6						
ВК «Краснолиманська»	Ж	1404	930	643	443	378	45			1520	1615	1710	1710	1710	1710
ДП «Селідіввугілля»															
ш. Курахівська	ДГ	283	133	95	216	255	138	18	24	475	570	660	660	660	660
ш. № 1/3 Новгородівська	Г	1011	636	792	618	64	10	258	787	950	950	950	950	950	950
ш. Котляревська	Г	725	404	237	410	317	122	22	113	760	805	805	805	805	805
ш. Україна	ДГ	141	111	125	150	174	126	62	9	620	660	660	660	660	660
ТОВ «ДТЕК Добропілля-вугілля»															
ш. Добропілляська	Г	1247	890	600	445	1147	957	1368	904	1710	1900	2090	2090	2090	2090
ш. Алмазна	Г	73	594	1034	949	485	738	930	543	950	1140	1420	1420	1420	1420
ш. Піонер	Г	263	440	426	437	249	397	95	203	810	950	1140	1140	1140	1140
ш. Новодонецька	Г	1034	674	369	440	248	906	970	694	1425	1615	1900	1900	1900	1900
ш. Білицька	Г	258	96												
ДП «Торецьк-вугілля»															
ш. Центральна	Ж	276	191	145	169	186	171	149	138	285	285	285	285	285	285
ш. Північна	Ж	128	73	55	41										
ш. Південна	К	32	14	0,04											
ш. Торецька	Ж	111	64	67	70	79	80	76	64	190	190	190	190	190	190
ДП «Первомайськ-вугілля»															
ш. Тошківська	ДГ	66	73	48	58	13	18	30	35	425	570	570	570	570	570
ш. Гірська	Г	121	100	294	207	94	124	67	60	425	570	570	570	570	570
ш. Золоте	Г	29	25	14	12	13	4	3	2	475	570	570	570	570	570
ш. Карбоніт	Г	142	75	9	33	41	56	51	59	425	570	570	570	570	570
ДП «Лисичанськ-вугілля»															
ш. ім. Г.Г. Капустіна	ДГ	47	40	53	30	29	17	24	18						
ш. Привольнянська	ДГ	14	25	43	18	5	13	13	17	475	570	665	665	665	665

продовження табл. 5

Підприємство	Марка вугілля	Видобуток, тис. т													
		Факт								Факт					
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
ДП «Львіввугілля»															
ш. Великомоствівська	Г	229	283	280	226	255	279	163	156						
ш. Межиричанська	Г	161	266	228	179	183	167	200	242						
ш. Відродження	Г	162	278	295	214	203	137	224	126						
ш. Лісова	Г	221	275	263	253	252	310	222	231	285	285	285	285	285	285
ш. Зарічна	Ж	78	42	0,1											
ш. Червоноградська	Г	303	311	351	252	232	222	213	207	570	665	760	760	760	760
ш. Степова	Г	187	211	338	285	218	299	237	286	950	1235	1425	1425	1425	1425
ДВАТ ш. Надія	Ж	169	194	228	186	203	160	101	59						
ДП «Волиньвугілля»															
ш/у Нововолинське	ДГ	96	90	20	0,4										
ш. Бужанська	ДГ	143	82	123	123	49	46	40	19	240	240	240	240		
ш. № 9 Нововолинська	ДГ	138	119	92	63	53	53	30	15						
ВСЬОГО:		11780	10579	9165	8062	6972	7138	7162	6003	18810	21745	23550	23550	23310	23310

ВИСНОВКИ

1. Аналіз поточного стану державного сектору вугільної промисловості країни показує, що вугільна галузь на сьогодні знаходиться у край критичному стані як технічному, економічному, так і в соціальному. Основним чинником, що заважає та перешкоджає розвитку галузі, є недостатній обсяг коштів для технічного переоснащення галузі, який на сьогодні не дає можливості забезпечити випереджаюче введення в експлуатацію виробничих потужностей, при цьому вітчизняна вугільна галузь не є конкурентоздатною за економічними показниками та показниками якості видобутого вугілля. Виведення підприємств галузі на рівень рентабельності потребує проведення заходів з реконструкції та модернізації державних підприємств шахтного фонду, що знаходяться наразі на контрольованій українською владою території.

2. Визначено, що в результаті впровадження прогресивних технологій видобутку вугілля на державних шахтах України можливе закриття 8 нерентабельних шахт, при цьому обсяг видобутку зросте утричі, до 18,8 млн т. Замість 89 лав знадобиться 47 лав, оснащених технікою НТР. Зольність видобутого вугілля зменшиться на 6%. Розрахункова собівартість 1 т готової вугільної продукції зменшиться в 2,2 рази і становитиме в середньому 2519 грн, реальна ж собівартість може становити 1500–1600 грн.

3. Модернізацію державного шахтного фонду можливо провести до 2025 р. Для цього необхідно залучити близько 4,5–5 млрд грн інвестиційних коштів, з яких 3,1 млрд грн на придбання видобувного обладнання.

4. Розроблено прогнозну структуру державного сектору вугільної промисловості на контрольованій українською владою території на період до 2050 р., згідно якої максимального видобутку вугілля 23,5 млн т буде досягнуто у 2035 р.

1. Показники роботи лав з механізованим та індивідуальним кріпленням за 2017 рік. Київ: Міністерство енергетики та вугільної промисловості, 2018.

2. КПКВК 2401590 – Реструктуризація вугільної галузі. Міністерство енергетики України. URL: http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/publish/article?art_id=245441063 (дата звернення: 27.09.2021).

3. Полуніна О., Балан С. Вугільна реформа: концепція змінилася. URL: <https://ua.boell.org/uk/2021/01/26/vugilna-reforma-konceptsiya-zminilasya> (дата звернення 27.09.2021).

4. Деякі питання утворення акціонерного товариства за участю державних вугледобувних підприємств та публічного акціонерного товариства «Центренерго»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 05 жовтня 2020 р. № 1215-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-utvorennya-akcionera-1215r> (дата звернення: 27.09.2021).

5. Макаров В.М. Прогнозування розвитку вугільної галузі з урахуванням екологічних обмежень. Economic development: Global Trends and National Peculiarities: Collective monograph. Poland: Baltija Publishing, 2020. P. 100–118. <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-61-78>

6. Makarov V. Optimization of technological development of coal mining in Ukraine. Economic system development trends: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine: monograph / edited by authors. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2018. P. 345–363. https://dx.doi.org/10.30525/978-9934-571-28-2_18

Надійшла до редколегії: 07.10.2021